

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Třetí průmětna

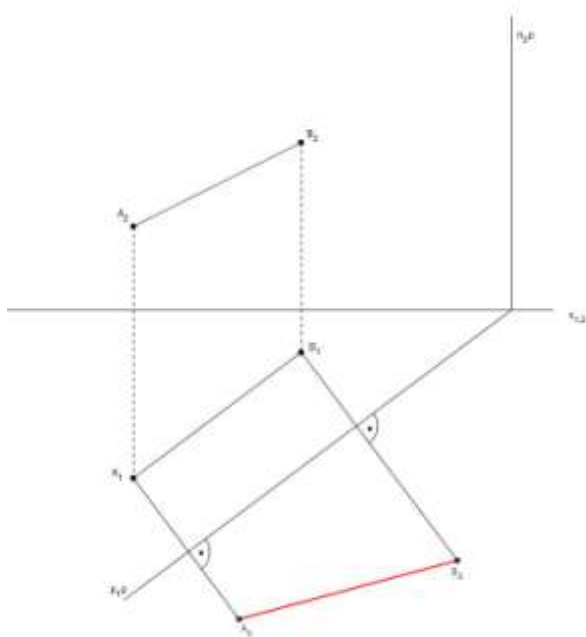
Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Martina Jarolímková.

Materiál je dostupný ze školního portálu <http://dum.voss-na.cz>, který provozuje
Vyšší odborná škola stavební a Střední průmyslová škola stavební arch. Jana Letzela, Náchod

Zadání

Příklad č. 1:

Pomocí třetí průmětny sestrojte délku úsečky AB.

Popis konstrukce:

Úsečka AB je v obecné poloze vzhledem k průmětnám a proto se do průměten zobrazuje zkresleně. Pokud by byla úsečka rovnoběžná s průmětnou, zobrazila by se do ní ve skutečné velikosti. Proto této vlastnosti využijeme a třetí průmětnu zvolíme rovnoběžně s úsečkou AB, tj. $\rho \parallel AB$, např. $\rho \perp \pi$.

Úsečku AB do třetí průmětny ρ pravouhle promítneme a třetí průmětnu sdružíme s půdorysnou – třetí průmětnu do půdorysny sklopíme. Body A, B se zobrazí do průmětů A_3 , B_3 a to tak, že $A_1A_3 \perp p_1^\rho$, $B_1B_3 \perp p_1^\rho$, $|A_3p_1^\rho| = |A_2x_{1,2}| = z_A$ a $|B_3p_1^\rho| = |B_2x_{1,2}| = z_B$.

Délka úsečky A_3B_3 je délka úsečky AB, tj. $|A_3B_3| = |AB|$.

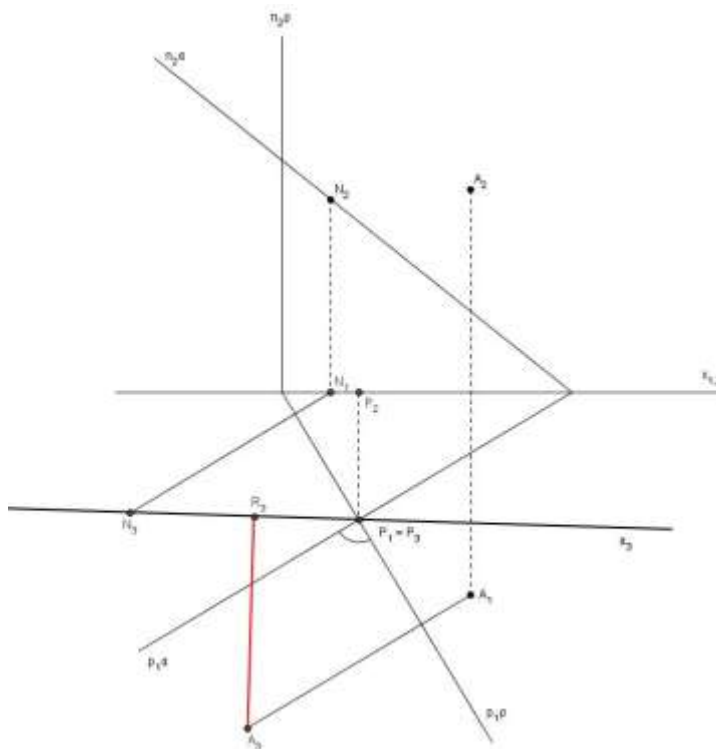

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Martina Jarolímková.

Materiál je dostupný ze školního portálu <http://dum.voss-na.cz>, který provozuje
Vyšší odborná škola stavební a Střední průmyslová škola stavební arch. Jana Letzela, Náchod

Příklad č. 2:

Pomocí třetí průmětny sestrojte vzdálenost bodu A od roviny α .

Popis konstrukce:

Rovina α je v obecné poloze vzhledem k průmětnám. Vzdálenost bychom museli řešit pomocí kolmice a jejího průsečíku s rovinou α . Můžeme ale využít třetí průmětnu a bod A i rovinu α do ní promítnout.

Aby se rovina α zobrazila co nejjednodušeji - tedy jako přímka, zvolíme třetí průmětnu ρ kolmo k rovině α . Třetí průmět roviny α_3 určíme pomocí dvou bodů P, N. Bod P je průsečík půdorysných stop rovin α a ρ , bod N je libovolný bod roviny α – můžeme zvolit bod přímo v nárysně.

Bod P leží nejen v rovinách α a ρ , ale také v půdorysně.

$P_1 \in p_1^\rho$, $P_2 \in x_{1,2}$ a protože $z_P = 0$, vychází $P_3 = P_1$.

Pokud zvolíme bod N v nárysně, pak N_2 leží na nárysné stopě roviny α

$N_2 \in n_2^\rho$, $N_1 \in x_{1,2}$, a pro průmět N_3 platí $N_1N_3 \perp p_1^\rho$, $|N_3p_1^\rho| = |N_2x_{1,2}| = z_N$.

Třetí průmět roviny $\alpha_3 = P_3N_3$.

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Martina Jarolímková.

Stejným způsobem vytvoříme třetí průmět bodu A.

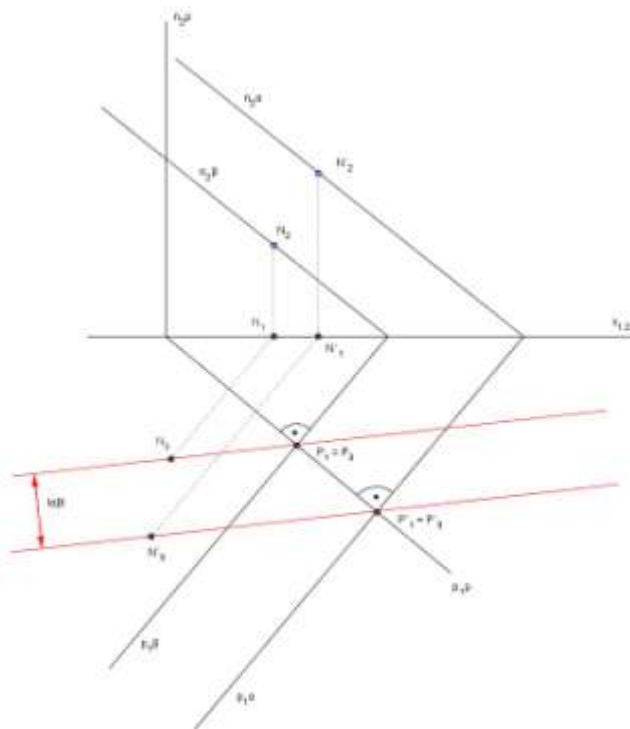
Pro průmět A_3 platí $A_1A_3 \perp p_1^\rho$, $|A_3p_1^\rho| = |A_2x_{1,2}| = z_A$.

V třetím průmětu zjistíme vzdálenost bodu A od roviny α jako vzdálenost průmětu A_3 od průmětu roviny α_3 . Vzdálenost měříme na kolmici z A_3 k přímce α_3 – v obrázku je to vyznačené jako vzdálenost A_3R_3 , kde R_3 je průsečík kolmice z A_3 na průmět α_3 .

Tedy $|A\alpha| = |A_3R_3|$.

Příklad č. 3:

Pomocí třetí průmětny sestrojte vzdálenost dvou rovin α a β .

Popis konstrukce:

Již víme, že třetím průmětem roviny může být přímka, pokud třetí průmětnu zvolíme k rovině kolmo. Zvolíme tedy třetí průmětnu ρ kolmo k oběma rovinám, např. $\rho \perp \pi$ a určíme třetí průměty těchto rovin α_3 β_3 .

Opět k tomu využijeme body P a N , P' a N' v rovinách α a β a ještě k tomu v průmětnách.

Bod P je průsečík půdorysných stop rovin α a ρ , bod N je libovolný bod roviny α – bod přímo v nárysně.

$P_1 \in p_1^\rho$, $P_2 \in x_{1,2}$ a protože $z_P = 0$, vychází $P_3 = P_1$.

$P'_1 \in p_1^\rho$, $P'_2 \in x_{1,2}$ a protože $z_{P'} = 0$, vychází $P'_3 = P'_1$.

$N_2 \in n_2^\rho$, $N_1 \in x_{1,2}$, a pro průmět N_3 platí $N_1 N_3 \perp p_1^\rho$, $|N_3 p_1^\rho| = |N_2 x_{1,2}| = z_N$.

$N'_2 \in n_2^\rho$, $N'_1 \in x_{1,2}$, a pro průmět N'_3 platí $N'_1 N'_3 \perp p_1^\rho$, $|N'_3 p_1^\rho| = |N'_2 x_{1,2}| = z_{N'}$.

Třetí průmět roviny β je $\beta_3 = P_3 N_3$, pro rovinu α je $\alpha_3 = P'_3 N'_3$.

Stačí kdekoli změřit vzdálenost rovnoběžek α_3 a β_3 a dostáváme vzdálenost rovin α a β , tedy $|\alpha \beta| = |\alpha_3 \beta_3|$.

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Martina Jarolímková.